

Kronika nr 7

Tuż po wakacjach, w dniach 7-9 września 2008 r. w Kościelisku koło Zakopanego, w pięknej scenerii polskich gór, odbyły się II Warsztaty Chirurgii Okulistycznej. Organizatorem imprezy był prof. Andrzej Stankiewicz wraz z zespołem Kliniki Okulistycznej Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie. Obrady i spotkania towarzyskie zaplanowano w Wojskowym Ośrodku Wypoczynkowym, z którego okien roztaczał się piękny widok na Giewont. Pierwszy dzień przywitał uczestników pełnym słońcem, a organizatorzy zapewnili interesujący program kursów szkoleniowych, poświęconych chirurgii przedniego odcinka oka, witrektomii oraz chirurgii dróg łzowych. Wieczorem miało miejsce oficjalne otwarcie sympozjum, uświetnione koncertem zespołu muzyki latynoskiej Noche de Boleros oraz uroczystą kolacją.

Kolejny dzień warsztatów wypełnił bogaty program naukowy, zgrupowany w cztery sesje tematyczne poświęcone chirurgii jaskry i przedniego odcinka oka, chirurgii rogówki i wewnątrzgałkowej chirurgii refrakcyjnej, soczewkom torycznym oraz postępowaniu w chirurgii tylnego odcinka. Tematyka wykładów oraz poziom przekazu były imponujące. W tym dniu nawet pogoda zatroszczyła się o wymogi naukowego nastroju, obficie polewając uczestników deszczem i gwarantując tym samym wysoką frekwencję na sali konferencyjnej. Ten drugi dzień warsztatów zakończyła wspaniała zabawa do białego rana, z udziałem góralskiej kapeli i rozmaitych innych atrakcji, w ramach których my – cepry – byliśmy zmuszeni udowodnić posiadanie w sobie „góralskiej duszy”. Pomysł znakomity, śmiechu co niemiara.

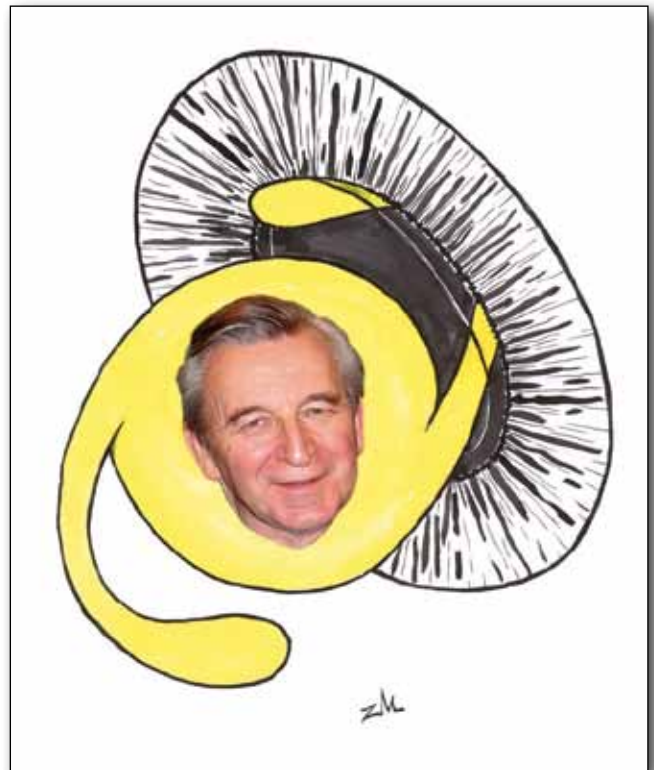
Ostatni dzień sympozjum obejmował dwie bardzo ciekawe sesje poświęcone chirurgii dróg łzowych i aparatu ochronnego oraz postępowaniu przed- i pooperacyjnemu w zabiegach okulistycznych. Poruszono wiele praktycznych aspektów klinicznych, przydatnych w codziennej pracy z pacjentem. Do domów rozjechaliśmy się z nowym bagażem wiedzy okulistycznej oraz 12 punktami edukacyjnymi. Góry żegnały gości piękną, słoneczną pogodą.

W dniach 25-27 września 2008 r. w Warszawie odbyło się Międzynarodowe Sympozjum Sekcji Zaćmy i Chirurgii Refrakcyjnej PTO zorganizowane przez Katedrę i Klinikę Okulistyki II Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. Jerzy Szaflik.

Obrady toczyły się w Centrum Konferencyjnym GROMADA. Wzięło w nich udział 900 osób z Polski oraz wielu innych krajów. Niektóre sesje odbywały się wyłącznie w języku angielskim, oczywiście z symultanicznym tłumaczeniem. Dominowała tematyka kataraktalna, wydaje się, że na plan drugi zeszyły kwestie chirurgii refrakcyjnej rogówki. Korygowanie refrakcji, łącznie – a może na czele – z niwelacją

prezbiopii, przeniosło się na poziom mikrochirurgii soczewki, czyli jakby „do tyłu”. To chyba rozsądna tendencja, biorąc pod uwagę zarówno doskonalenie się technik operacyjnych, jak też jakość i różnorodność implantów soczewkowych. Odnosi się wrażenie, że firmy wręcz ścigają się, dążąc do osiągnięcia pełni sukcesu, w walce z zaburzeniami refrakcji oraz starczowzrocznością. To powinno cieszyć, zwłaszcza w perspektywie utraty własnej akomodacji w dającej się przewidzieć niedalekiej przyszłości. Główny nacisk kładziono na jakość stosowanych soczewek wewnątrzgałkowych, w drugiej kolejności – na wielkość cięcia rogówkowego oraz techniki rozdrabniania jądra soczewkowego. W tej ostatniej kategorii na plan pierwszy wysunęła się torsyjna technika OZIL.

Co mnie szczególnie ucieszyło, i czym ekscytowałam się najbardziej, to analizowanie operacji zaćmy w trudnych przypadkach. Zazwyczaj to, co można oglądać w pokazach chirurgii „na żywo”, dotyczy prostych, klasycznych postaci zaćmy, którą usuwa się elegancko, wytwornie i zazwyczaj bez niespodzianek. Obecnie oczekujemy rozwiązań w przypadkach trudnych, takich jak wąskie, zarośnięte źrenice, zaćma w jaskrze po przebytych trabekulektomiach, zniekształcenia porurazowe, zaćmy przejrzałe i podwichnięte, wreszcie zaćmy u osób z parkinsonizmem i innymi obciążeniami ogólnymi,

których stan utrudnia przeprowadzanie zabiegu. Toteż bardzo podobał mi się pokaz 3 filmów prof. Nawrockiego, które zdecydowanie wyszły poza ramy rutynowej mikrochirurgii przedniego i tylnego odcinka oka. Interesujące też były referaty prof. Romaniuk na temat operacji trudnych przypadków. Spodziewam się, że takich pokazów i przekazów będzie coraz więcej, ponieważ „klasyka” chirurgii zaćmy już się większości osób znudziła, schodząc do poziomu działań standardowych. W skali ogólnopolskiej osiągnęliśmy taki stan techniki operacyjnej, że coraz bardziej interesuje nas rozwiązywanie trudnych problemów, a nie chwalenie się, „że się w ogóle robi fako”, co przecież jeszcze niedawno uchodziło za chlubne osiągnięcie. Jest to fascynujący rys historyczny i cieszy mnie, że podczas wyjazdów zagranicznych mogą być uwolniona od jakichkolwiek kompleksów. A czasem nawet odczuwam satysfakcję. Nie sądziłam, że dożyję takiej chwili.

Kursy, szkolenia, sesje dla młodych okulistów i spotkania z ekspertami zwińczyły ideę spotkania. Kuluarowe opinie na jego temat były niezwykle pochlebne. Toteż gratuluję organizatorom, że udało się im trafić w gusty i oczekiwania uczestników. Chirurgia zaćmy i chirurgia refrakcyjna – to przecież kwintesencja okulistyki.

Na koniec dodam, że nie zabrakło też atrakcji dla ducha. W piątek wieczorem, 26.09.08., odbyło się spotkanie towarzyskie w restauracji Centrum Kongresowego z udziałem Cezarego Pazury. Jak zwykle rozbawił wszystkich uczestników, z wyjątkiem gości zagranicznych, którzy zupełnie nie rozumieli prawd życiowych serwowanych przez tego popularnego aktora. Z tego, co zdążyłam zaobserwować, salwowali się oni ucieczką w drzemanie lub pobudzanie mózgow drinkami. Powszechniej zrozumiałą okazał się występ muzyczny zespołu Papa D, który porwał większość gości, także zagranicznych, do tańca. Kuchnia – znakomita!

W dniach 13-17 września 2008 r. odbył się w Berlinie XXVI Kongres Europejskiego Towarzystwa Chirurgii Zaćmy i Chirurgii Refrakcyjnej (ESCRS). Wzięło w nim udział ponad 6000 uczestników oraz ponad 230 wystawców, prezentujących sprzęt i produkty medyczne niemal z całego świata. Obrady odbywały się w Międzynarodowym Centrum Kongresowym – ICC Messe, oddalonym o kilka stacji metra od centrum Berlina.

Oficjalne otwarcie miało miejsce drugiego dnia sympozjum, wieczorem. Uczestników powitał, przy tradycyjnej lampce szampana, prezydent ESCRS, prof. Paul Rosen z Wielkiej Brytanii. Podczas uroczystości ogłoszono zwycięzców konkursu na najlepsze film i plakat z dziedziny chirurgii zaćmy i chirurgii refrakcyjnej oraz na plakat z sesji Europejskiego Towarzystwa Pielęgniarek i Techników Okulistycznych (ESONT), którego obrady stanowiły jeden z elementów kongresu.

Niezwykle bogaty program naukowy był podzielony na odrębne pod względem tematyki i formy sesje. Odbywały się one równolegle w licznych salach centrum konferencyjnego, co poważnie ograniczyło dostęp do wszystkich interesujących wykładów. Główne sesje poświęcono zastosowaniu soczewek wieloogniskowych w praktyce klinicznej, minima-

lizacji cięcia w chirurgii zaćmy, nowym trendom w chirurgii refrakcyjnej oraz zastosowaniu lasera femtosekundowego w chirurgii rogówki. Oprócz nich odbywały się mniejsze sympozja clinical research, dotyczące najbardziej aktualnych problemów praktycznych, takich jak soczewki fakiijne, kalkulacja mocy soczewek po zabiegach chirurgii refrakcyjnej, prawidłowa centracja soczewki w torebce czy nowe trendy w leczeniu stożka rogówki. Program naukowy obejmował też ponad 700 wystąpień „wolnych”, w tym 11 prezentacji polskich, oraz ponad 600 plakatów w formie elektronicznej, w tym 17 polskich. Tematykę zdominowały nowe metody chirurgii refrakcyjnej, cross-linking w leczeniu stożka rogówki, chirurgia w starczowzroczności, technika łączona MICS z soczewkami wewnątrzgałkowymi fakiijnymi, torycznymi, asferycznymi i multifokalnymi, metody biometrii oraz powikłania chirurgii zaćmy, zwłaszcza zapalenia i zmętnienia torby tylnej. W jednej z komisji, w sesji poświęconej chirurgii refrakcyjnej, zasiadała prof. S. Gierek-Ciaciura z Katowic. W programie kongresu nie mogło też zabraknąć sesji wideo, w tym chirurgii na żywo, transmitowanej z Ambulatoryjnego Centrum Operacyjnego Szpitala Ewangelickiego w Spandau. Przez cały czas dostępna też była Biblioteka Filmów Wideo, prezentujących najnowsze techniki chirurgii przedniego i tylnego odcinka oka.

Obradom towarzyszyły liczne kursy, poświęcone różnym aspektom operacji zaćmy i jaskry oraz chirurgii refrakcyjnej. Wiele z nich miało charakter czysto praktyczny, co umożliwiała młodym okulistom nabywanie umiejętności manualnych i ich doskonalenie pod okiem doświadczonych chirurgów.

W programie naukowym znalazły się liczne sesje satelitarne organizowane przez poszczególne firmy, inne towarzystwa okulistyczne, a także czasopisma, takie jak „Journal of Cataract and Refractive Surgery” czy „EuroTimes”. Szczególnie w tym ostatnim podejmowało ciekawe i użyteczne – choć nie typowo okulistyczne – tematy, jak umiejętność prezentacji podczas wystąpień referatowych, zastosowanie Internetu w praktyce lekarskiej, koszty leczenia, marketing i zarządzanie w służbie zdrowia. Nie zabrakło też specjalnego programu dla młodych okulistów, w ramach którego ogłoszono nową nagrodę im. Johna Henahana w wysokości 1000 euro, która będzie przyznawana dorocznie młodemu okuliście. Aby przystąpić do konkursu, trzeba być członkiem ESCRS, mieć mniej niż 40 lat i napisać artykuł na temat „Dlaczego zostałem okulistą”. John Henahan w latach 1996-2001 był fanatycznym i niezwykle wizjonerskim wydawcą „EuroTimes”, przez co stał się inspiratorem dla wielu młodych lekarzy i dziennikarzy, którzy do dziś pracują w redakcji tego pisma.

Na osobną uwagę zasługuje specjalny wykład wygłoszony przez Japończyka, Okihiro Nishi, nagrodzonego medalem imienia Harolda Ridley’a przyznawanym corocznie przez towarzystwo ESCRS. Tematem jego wystąpienia były badania nad procedurami przywracającymi zdolności akomodacyjne soczewce. Przedstawiona przez niego metoda operacyjna ma polegać na wypełnieniu torebki soczewki (po wcześniejszym usunięciu zaćmy) polimerem silikonowym o wysokiej masie cząsteczkowej. Aby zapobiec wtórnemu zmętnieniu torby tylnej i wyciekowi silikonu przez przednią

kapsuloreksję, należy wykonać także okrągłą kapsuloreksję tylną i w miejsce ich obu wszczepić cienkie 0,1-milimetrowe membrany o charakterze soczewek wewnątrzgałkowych, pozbawionych jednak mocy refrakcyjnej. Soczewki te mają być utrzymywane na miejscu dzięki ciśnieniu silikonu i stanowią coś w rodzaju plomb uszczelniających obie kapsulotomie. Badania na małpach dowiodły, że akomodacja takiej struktury soczewkowej równa się 2-3 dioptriom, a łączny czas zabiegu wynosi 20-30 minut.

W ramach programu dodatkowego organizatorzy i sponsorzy zjazdu zaproponowali jego uczestnikom wycieczki po Berlinie i jego okolicach. Ciekawym doświadczeniem był nocny rejs statkiem po Sprewie, który łączył w sobie uroki zwiedzania miasta i jego najważniejszych zabytków ze wspaniałą zabawą taneczną i ucztą dla podniebienia. Berlin, kolorowy i rozrywkowy nocą, różnorodny w ciągu dnia, oferujący liczne atrakcje turystyczne – od starożytnych zabytków Babilonu, poprzez monumentalne budowle Reichstagu i Bramy Brandemburskiej, po żywe pomniki socjalizmu (Aleksander Plac, mur berliński) – stanowi wszak jeden z najważniejszych symboli współczesnej Europy.

W dniach 9-11 października 2008 r., w słonecznej aurze polskiej złotej jesieni, Łódź gościła ponad tysiąc uczestników VI Sympozjum Sekcji Jaskry PTO. Dotychczasowe zjazdy tej rangi odbywały się co 2 lata we Wrocławiu i były bardzo ambitne pod względem zarówno merytorycznym, jak i rozrywkowym, toteż łódzki Komitet Organizacyjny VI Sympozjum Jaskry, z prof. Januszem Czajkowskim na czele, stanął przed nie lada wyzwaniem, chcąc sprostać tak wysoko ustawionej poprzeczce. Zaproszono wielu wybitnych, światowej klasy glaukologów, m.in. profesorów D. Andersona, A. M. Garcję, G. Hollo, M. Lestera, M. Irkeca, T. Krupina, I. Stalmans i J. Thygesena.

Obrady naukowe poprzedziły świetnie przygotowane, rzeczowe kursy szkoleniowe, prowadzone w zabytkowym pałacyku Instytutu Europejskiego. Natomiast uroczyste otwarcie Sympozjum odbyło się w nowoczesnej Sali Koncertowej Filharmonii Łódzkiej. Po gorącym powitaniu uczestników i gości honorowych przez przewodniczącego Sekcji Jaskry, prof. Janusza Czajkowskiego, nastąpiły laudacje i wykłady Laureatów: prof. Douglasa Andersona – Laureata Złotego Medalu im. T. Krwawicza, oraz prof. Janusza Czajkowskiego – Laureata Medalu Sekcji Jaskry PTO. Na zakończenie przewidziano świetny recital Hanny Banaszak oraz bankiet.

Obrady odbywały się w gmachu Teatru Wielkiego. Wśród tematów prym wiodła współczesna problematyka jaskry młodzieńczej oraz nowe trendy w diagnostyce, monitorowaniu i leczeniu jaskry. Zaplanowano też trzy sesje dodatkowe. Pierwsza z nich była poświęcona jaskrze wtórnej. W drugiej wykładowcy starali się odpowiedzieć na pytanie, „czy można poprawić jakość życia chorych na jaskrę?”. Treścią trzeciej sesji były tematy wolne z dziedziny glaukologii. Uczestnicy mogli obejrzeć filmy obrazujące operacje przeciwjaskrowe z zastosowaniem różnego typu zastawek oraz nowoczesne metody diagnostyczne służące do wczesnego wykrywania i precyzyjnego monitorowania choroby. Pierwszego dnia obrad odbyło się ponadto Walne Zgromadzenie

Członków Sekcji Jaskry PTO i wybory do Zarządu Sekcji. Nową przewodniczącą, po odchodzącym prof. Januszu Czajkowskim, została dr hab. Marta Misiuk-Hojto z Wrocławia. Gratulacje!

Po obradach na uczestników czekały imprezy rozrywkowe, w tym kolacja w Klubie Spadkobierców oraz przednia zabawa do późnej nocy w Klubie Elektrownia należącym do Centrum Handlowo-Rozrywkowego Manufaktura, mieszczącym się w przedwojennym imperium Poznańskiego.

XII Sympozjum Sekcji Zapobiegania Ślepotcie i Rehabilitacji Słabowidzących oraz IX Sympozjum Sekcji Ergofofthalmologii miało tym razem miejsce w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie w dniach 28-29 listopada 2008 r. Organizacji tej imprezy podjął się zespół Katedry i Kliniki Okulistyki I Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, z prof. Dariuszem Kęcikiem jako przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego. Udział w niej wzięło ponad 600 osób. W przeddzień oficjalnych obrad, w hotelu Inter Continental Warszawa, odbyło się spotkanie Komitetu Naukowego, natomiast otwarcia Sympozjum dokonano następnego dnia rano w Sali Koncertowej Pałacu Kultury.

Program rozpoczęły historyczne wspomnienia na temat dotychczasowej działalności obu Sekcji oraz osób najbardziej zasłużonych, m.in. doc. Ludwika Rostkowskiego oraz prof. Kazimierza Gerkowicza. Tematykę obrad zdominowały choroby zwyrodnieniowe siatkówki, ze wskazaniem na diagnostykę i leczenie AMD, a także najczęstsze przyczyny ślepoty u dzieci, przyczyny utraty widzenia mieszkańców Europy czy formy pomocy dla osób słabowidzących. Ciekawe było zwrócenie uwagi na zdolność prowadzenia pojazdów sa-

mochodowych przez kierowców po 60. roku życia. Spośród metod leczenia chorób okulistycznych analizowano głównie znaczenie terapii anti-VEGF i rolę antyoksydantów, a także zastosowanie korekcji laserowej w wadach wzroku. Natomiast w dziedzinie najnowocześniejszej diagnostyki na czoło wysunęła się optyczna koherentna tomografia siatkówkowa. Nie pominięto też zagrożeń wynikających z wysokiej krótkowzroczności, zapaleń błony naczyniowej oraz odwarstwień

siatkówki. Ponadto w sobotę 29.11.08. o godzinie 8³⁰ odbyły się wybory do władz Sekcji Ergofofalmologii, w której swoją drugą kadencję przewodniczenia zakończył prof. Marek Gerkowicz z Lublina. Nową przewodniczącą Sekcji została prof. Danuta Karczewicz ze Szczecina, której serdecznie gratulujemy.

Kolacja Koleżeńska, zorganizowana w piątkowy wieczór w klubie muzycznym Mirage w Pałacu Kultury, stała się sympatycznym akcentem, skutecznie integrującym uczestników. Punktem kulminacyjnym programu był występ muzyczno-satyryczny Zbigniewa Wodeckiego oraz fantastyczny, barwny i dowcipny pokaz sztuki barmańskiego.

Podsumowując indywidualne okulistyczne dokonania naukowe w roku kalendarzowym 2008, o których dotarły do mnie wieści w ostatnim czasie, na uwagę zasługują uzyskane świeżo tytuły naukowe. Trzeba przyznać, że tak bogatego „wysypu” awansów naukowych dawno nie notowano w społeczności okulistów polskich. I tak, oficjalne potwierdzenie od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o nadaniu tytułu naukowego „profesora nauk medycznych” otrzymała z datą 23 lipca 2008 r. dr hab. Maria Małgorzata Formińska-Kapuscik, a w styczniu 2008 – wymieniony w Kronice poprzedniego numeru „Kliniki Ocznej” – prof. Damian Czepita ze Szczecina. Na prezydencką łaskawość czekają też – w pełnej gotowości – dr hab. Edward Wylęgała oraz dr hab. Stanisława Gierek-Ciaciura [od redakcji: uroczyste wręczenie tytułu profesora miało miejsce 26 lutego 2009 roku]. Jak widać, pod względem nowych profesur zatriumfował ośrodek katowicki. Natomiast na tytuł „doktora habilitowanego” zapracowali sobie dr Iwona Liberek z Warszawy, dr Jakub Kałużny z Bydgoszczy, dr Tomasz Żarnowski oraz dr Jerzy Mackiewicz z Lublina, dr Ewa Proniewska-Skrętek i dr Małgorzata Mrugacz z Białogostoku.

Wszystkim nominowanym gratulujemy oraz życzymy wytrwałości, konsekwencji i dalszych sukcesów zawodowych.

Z. M.